

Lausunto LUONNOS

TEM/ lausuntopalvelun kautta

Laki jalkineiden ja tekstiilituotteiden vaatimuksenmukaisuudesta

Yleisperustelut

Ehdotettu laki ei riitä poistamaan markkinoiden toimijoiden epätasaista kohtelua, sillä on oletettavaa, että valvontaa ei todellisuudessa saada tehokkaasti ulotettua esim. ulkomaisen verkkokaupan suomalaiselle loppukäyttäjälle myymiin tuotteisiin, vaikka säännökset sen mahdollistaisivat. Epätasapuolinen kohtelu voi jopa liisääntyä, kun seuraamusmaksu otetaan käyttöön ja valvontaa ei voitaisi ulottaa ulkomaisiin verkkokauppoihin, joiden myymissä tuotteissa on todistetusti suurimmat puutteet.

Jotta kolmansien maiden verkkokauppaa Suomeen voitaisiin oikeasti valvoa, tulee markkinavalvonnan keinovalikoima olla uskottava ja resursointiin kiinnittää huomiota, jotta valvonta olisi tehokasta myös käytännössä. Tosin jää epäselväksi, miten viranomainen voisi käytännössä valvoa esim. suomen kielen käyttöä vaatteissa, joita kuluttajat ostavat verkkokaupoista Suomen ulkopuolelta. Jos kielivaatimuksen merkintärikket katsottaisiin vähäisiksi ja seuraamusmaksu jätettäisiin kantamatta, koskisiko tämä tulkinta myös Suomeen sijoittuneita kauppoja ja tavarantoimittajia?

Jos sen sijaan seuraamusmaksu määrättäisiin ulkomaiselle verkkokaupoille esim. toistuvista kielivaatimuksen rikkomuksista, määrättäisiinkö seuraamusmaksu valtuutetulle edustajalle. Edelleen, mikä määräisi, minkä unionin maan alueella mahdollisen valitusmenettely käytäisiin ja minkä maan lain mukaan seuraamusmaksut määräytyisivät, jos myyjänä olisi toisessa EU maassa toimiva verkkokauppa.

Kieli:

Tekstiilien kuitusisältöä koskevan asetuksen mukaan selosteiden tai merkintöjen on oltava sen jäsenvaltion virallisella kielellä tai virallisilla kielillä, jonka alueella tekstiilituotteet asetetaan kuluttajan saataville, jollei kyseinen jäsenvaltio toisin sääädä.

Jalkineiden materiaalimerkinnot olisi direktiivin 94/11 mukaan merkittävä vähintään kulutusjäsenvaltion määrittelemällä/määrittelemillä kielellä/kielillä perustamissopimuksen mukaisesti.

Lakiluonnoksessa on merkintöjen kielen osalta vain viittauksia näihin EU säädöksiin. Suomalaiset tilaavat jo noin vajaa viidenneksen ostamistaan vaatteista EU maista. Näissä tuotteissa kuitusisältömerkinnät ovat jollakin unionin valtakiellellä tai lyhenteillä. Kaupan toimijoiden tasapuolisuuden ja selkeyden vuoksi olisi lakiin kirjattava selkeä määräys, millä kielellä ja miten kuitusisältö merkintä tulee tehdä. Tasapuolisuuden vuoksi tulisi kaikilta elinkeinonharjoittajilta, myös esimerkiksi kiinalaisilta ja saksalaisilta verkkokaupoilta, edellyttää samoja vaatimuksia myös käytännössä.

Koska EU säädös sallii jäsenvaltion säätää kielivaatimuksesta, lain soveltaminen ja valvonta olisi helpompaa, jos nyt valmistelussa olevaan lakiin kirjattaisiin, että kuitusisältömerkinnät voisivat olla JOKO

Suomen TAI Ruotsin kielellä tai vaihtoehtoisesti millä tahansa EUn virallisella kielellä tai lyhenteillä, joita kuluttaja ymmärtää. Yli 99 % Suomessa myydyistä vaatteista valmistetaan ja merkitään Suomen ulkopuolella ja tuotteiden myyminen samoilla merkinnöillä mahdollisimman monessa maissa laskisi valmistuskustannuksia ja myös kuluttajan maksamaa hintaa.

Kaupan kokemusten perusteella suomalaiset ymmärtävät kuitusisältömerkinnät ja niiden lyhenteet laajasti. Koska kuitusisältövaatimusta ei ole säädetty esim. kuluttajaturvallisuuden nojalla, kuluttajan mahdollisilla ymmärtämisongelmalla ei olisi kuluttajalle mainittavaa merkitystä käytännössä. Ongelmana on kuitenkin esimerkiksi kaukoidästä ostettujen vaatteiden merkinnöissä käytetyt kielet, joiden kirjasintyyliäkään kuluttaja ei juurikaan ymmärrä.

Jalkinemerkinntät tehdään nykyisin lähes poikkeuksetta symbolein, joten kieliongelmanakin on vähäisempi, mutta yhtenevyyden vuoksi esittämäämme kielisäädöstä voisi soveltaa myös jalkinemerkinntöihin.

Seuraamusmaksu

Seuraamusmaksun suuruus olisi vähintään 300 euroa ja enintään 5 000 euroa. Tämä olisi saman suuruinen kuin esimerkiksi elintarvikelain (297/2021) mukainen elintarvikevalvonnan seuraamusmaksu, mutta korkeampi kuin esimerkiksi kuitintarjoamisvelvollisuudesta käteiskaupassa annetun lain (658/2013) mukainen laiminlyöntimaksu (300-1 000 euroa). Silti seuraamusmaksun ylärajaa voi pitää varsin korkeana, kun esimerkiksi alkoholilaissa yläraja on 1500 euroa.

Ongelmana on edelleen se, että verkkokauppa suoraan kuluttajille uhkaa jäädä markkinavalvonnan katveeseen niin EU sisältä kuin kolmansista maistakin. Näin seuraamusmaksutkin kohtelisivat markkinoilla eri tavalla suomalaisia yrityksiä verrattuna ulkomaisiin verkkokauppoihin.

Seuraamusmaksua ei tulisi määrätä jos yritys yrittää tehdä parhaansa kuluttajaa ajatellen ja on merkinnyt tuotteet parhaan tietonsa ja ymmärryksensä mukaisesti kuluttajan etua ajatellen. Käytännössä on tilanteita, joissa kuluttajille myydään tuotteita, joiden merkitseminen kuitusisällön osalta aiheuttaa kuluttajalle jopa haittaa. Esimerkiksi teollisuuden haaskiona syntyviä valmiiksi leikattuja kangaspaloja ei käyttötarkoitusta haittaamatta voi varustaa kuitusisältömerkinnöin. Kuluttajahan lähtökohtaisesti haluaa käyttää palan kokonaan. Kaupat ovat jo kauan ilmoittaneet kangaspalojen pääasiallisen kuitukoostumuksen yleismerkinnällä myyntipisteessä. Tekstiilimerkinntäasetus ei tue tässä suhteessa kuluttajaa palvelevaa toimintatapaa.